

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa E. S., R. S. i J. H.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 12 lipca 2019 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie E. S., R. S. i J. H. wnieśli do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 lipca 2019 r., którym oddalono ich apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 30 lipca 2018 r., oddalającego powództwo o zapłatę na rzecz każdego z nich kwot po 500 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem należnych zadośćuczynień i odszkodowań związanych ze zdarzeniem zamiany noworodków, do którego doszło w Szpitalu Rejonowym w P. w marcu 1981 r.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, tzn. jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi, wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (por. postanowienia: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, nie publ. oraz z dnia 3 lutego 2012 r. II UK 271/11, nie publ.).

Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego. Konieczny jest również opis wątpliwości związanych z wykładnią powołanych przepisów, polegający na zarysowaniu możliwych sposobów jej dokonania, wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie należy również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15; z dnia 27 listopada 2015 r., IV CSK 330/15 - nie publ.), przy czym nie chodzi tu o rozbieżności w wykładni pomiędzy sądem pierwszej i drugiej instancji, które orzekały w danej sprawie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., IV CSK 505/13, nie publ.). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii wykładni powołanych przepisów i wyraził swój pogląd we

wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, brak jest interesu publicznego w przyjęciu takiej skargi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II UK 515/13; z dnia 16 lipca 2013 r., II UK 142/13 - nie publ.).

W sprawie niniejszej skarżący dostrzegają istotne zagadnienie prawne związane z wykładnią pojęcia „skutków prawnych niezwiązanych z istotą stosunku prawnego” art. XLIX p.w.k.c. w sytuacji, gdy skutki prawne zdarzenia nastąpiły po wejściu w życie Kodeksu cywilnego, w tym przypadku art. 448 k.c. w obecnym brzmieniu. Wątpliwości związane z interpretacją tego pojęcia uzasadniają również - zdaniem skarżących - konieczność przyjęcia skargi ze względu na potrzebę dokonania przepisów prawnych.

Natomiast dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.).

Oczywistą zasadność skargi powodowie wiążą z okolicznością, że wystąpienie u nich krzywdy i szkody jest bezsporne. W związku z tym - ich zdaniem - zachodzi potrzeba zastosowania art. 5 k.c. w celu zniweczenia zarzutu przedawnienia. Niezastosowanie przez sądy *meriti* tego przepisu miałoby uzasadniać wydanie oczywiście wadliwego rozstrzygnięcia.

Pomimo niewątpliwego cierpienia, jakiego powodowie doznali na skutek zdarzenia z 1981 r., ich argumentacja przedstawiona na uzasadnienie konieczności przyjęcia skargi do rozpoznania nie może się ostać na gruncie obowiązującego w Polsce prawa. Odnosząc się w pierwszej kolejności do pojęcia „skutków prawnych niezwiązanych z istotą stosunku prawnego” z art. XLIX należy podkreślić, że nie odnosi się ono do skutków zdarzenia wywołującego szkodę, lecz innych zdarzeń, które „nastąpiły po dniu wejścia kodeksu w życie, a które nie są związane z istotą stosunku prawnego”. W stanie faktycznym niniejszej sprawy brak jest takich zdarzeń. Krzywda powodów wynika z jednorazowego zdarzenia - omyłkowego zamienienia dwóch noworodków - które nastąpiło w 1981 r., zatem przed wejściem

w życie art. 448 k.c. w obecnym brzmieniu (przed 28 grudnia 1996 r.). Od tamtej pory - ani przed wejściem w życie tego przepisu, ani po nim - nie nastąpiło żadne inne zdarzenie w jakiś sposób związane z deliktowym stosunkiem prawnym łączącym strony od 1981 r., które jednak nie dotyczyłoby istoty tego stosunku. Ścisłej rzecz ujmując, nie nastąpiło żadne nowe zdarzenie. Nie sposób zatem badać, czy skutki zdarzenia dotyczyły istoty stosunku prawnego czy też nie, jeśli nie nastąpiło samo zdarzenie, które miałoby te skutki wywołać. Już w wyroku z dnia 17 kwietnia 2013 r., (I CSK 485/12, niepubl.) i w postanowieniu z dnia 26 listopada 2015 r. (II CSK 195/15, niepubl.) Sąd Najwyższy wskazał, że istnieje zasadnicza różnica pomiędzy trwałym naruszeniem dóbr osobistych a trwałością skutków tego naruszenia. Zachowanie polegające na dokonaniu zamiany noworodków w placówce służby zdrowia miało charakter jednorazowy. To bezprawne działanie wywołało z kolei skutek w postaci naruszenia dóbr osobistych powodów, ich krzywdy, który ma charakter trwały, ciągły. W chwili nastąpienia zdarzenia natomiast, nie obowiązywała jeszcze ustawa przyznająca powodom roszczenia z nim związane. Z tej przyczyny pomimo faktu naruszenia dóbr osobistych powodów nie powstało po ich stronie roszczenie, na podstawie którego mogliby dochodzić zadośćuczynienia czy odszkodowania. Brak roszczenia, czyli prawa powodów do żądania rekompensaty przesądza natomiast zarazem o wadliwości argumentacji podnoszonej na uzasadnienie oczywistej zasadności skargi. Art. 5 k.c. jest bowiem podstawą obrony przed realizacją prawa podmiotowego, ale nie może stanowić samodzielnej podstawy dochodzenia roszczenia (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 29/18 oraz z dnia 28 listopada 2019 r., III CSK 275/17 - niepubl. oraz cytowane w nich orzeczenia). Innymi słowy w niniejszej sprawie nie istnieje prawo, którego można by nadużyć. Strona pozwana - wbrew twierdzeniom powodów - nie mogłaby skutecznie podnieść zarzutu przedawnienia, gdyż nie istnieje roszczenie (prawo do żądania zadośćuczynienia przez powodów), które mogłoby się przedawnić. Tym bardziej zatem nie ma możliwości oceny korzystania z prawa przez pozwanego w świetle kryteriów z art. 5 k.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach zaś orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

jw